

Ruokahuollon dieettiaterioiden tarjoilu ja henkilön tarvittava lausunto

Elinympäristölautakunta 16.06.2026
37/00.01.02/2025

Valmistelu/lisätiedot   Palvelualuejohtaja Esko Halmesmäki puh. 0400 7755 27, etunimi.sukunimi@askola.fi, palvelupäällikkö ruoka ja siisteys Mari Pennanen puh. 0400 7175 41, mari.pennanen@askola.fi

Askolan koulukeskuksen keskuskeittiöllä valmistetaan arkipäivisin erityisruokavaliot kaikkien kunnan päiväkotien, peruskoulujen ja lukion lapsille, oppilaille sekä henkilöstölle. Suuri osa annoksista lähetetään yksittäispakattuina ja nimettyinä asiakkaille eri toimipisteisiin. Erityisruokavaliota noudattavia asiakkaita on toimintakaudella 2025–2026 yhteensä 104. Erityisruokavalio liittyy yleensä diagnosoituun sairauteen tai vakavaan allergiaan. Väärä ruokavalio voi aiheuttaa asiakkaalle merkittävän terveysriskin.

Erityisruokien valmistus vaatii erillisiä raaka-aineita, lisää työaikaa ja edellyttää erillisiä prosesseja (esimerkiksi kontaminaation ehkäisy). Erityisruokien valmistus lisää kustannuksia ja kuormittaa keittiön toimintaa.

Tällä hetkellä kunnan varhaiskasvatuksessa dieettilapsilta vaaditaan lääkärinlausunto. Oppilaat ovat toimittaneet joko kouluterveydenhoitajan tai lääkärin lausuntoja. Aikuisista ne, joilla on lääketieteellisesti todettu erityisruokavaliotarve, ovat toimittaneet lääkärinlausunnon, mutta valtaosa aikuisista on määritellyt itse heille valmistettavan ruokavalion.

Lääkäriperusteinen käytäntö varmistaa, että resurssit kohdennetaan niille asiakkaille, joille erityisruokavalio on välttämätön. Lääkärinlausunto rajaa erityisruokavaliot todelliseen tarpeeseen, jolloin resurssit riittävät niille, jotka niitä välttämättä tarvitsevat. Lääkärinlausunto varmistaa, että ruokavalio on lääketieteellisesti perusteltu, oikein määritelty ja ajantasainen. Lääkärinlausunto siirtää lääketieteellisen arvioinnin terveydenhuollolle ja selkeyttää keskuskeittiön vastuuta. Tämä vähentää riskejä ja tukee toiminnan juridista kestävyyttä.

Yhtenäinen käytäntö takaa, että kaikkia asiakkaita kohdellaan tasapuolisesti. Lausunto toimii objektiivisena kriteerinä erityisruokavalion myöntämiselle. Ilman selkeitä kriteerejä erityisruokavaliota voidaan pyytää myös ilman terveydellistä perustetta, jolloin resurssit kohdentuvat väärin.

Porvoon ympäristöterveydenhuollon joulukuussa 2025 keskuskeittiölle tekemän tarkastuksen tarkastuskertomuksessa huomautettiin keittiön tilojen ahtaudesta nykyisten annosmäärien valmistamiseen sekä elintarvikkeiden varastotilojen niukkuudesta. Lääkärinlausuntoon perustuvilla erityisruokavaliolla voidaan rajata dieettiannosten valmistus lääketieteellisesti perusteltuihin tarpeisiin sekä vapauttaa varastotilaa. Ympäristöterveydenhuollon 31.3.2026 päivätyssä tarkastuskertomuksessa puolletaan keskuskeittiötoiminnan kehittämisen toimintasuunnitelmassa esitettyä vaatimusta lääkärinlausunnoista erityisruokavalioiden tarjoamisen perusteena.

Ruokahuolto on valmistellut liitteenä olevan ilmoituslomakkeen erityisruokavaliosta.

Esittelijä

palvelualuejohtaja, elinympäristö Esko Halmesmäki

Päätösehdotus

Elinympäristölautakunta päättää, että ruokahuollon kouluissa ja päiväkodeissa tarjottaviin erityisruokavalio aterioihin tarvitaan henkilöltä lääkärin lausunto.

Lääkärintodistuksen perusteella henkilölle tarjottavasta erityisruokavaliosta henkilön tulee toimittaa ilmoituslomake erityisruokavaliosta ateriapalveluille ilmoituslomakkeen ohjeiden mukaan.

Tämä päätös otetaan käyttöön 31.8.2026 alkaen ja lääkärinlausunto sekä ilmoituslomake tulee olla esitettyinä ateriapalveluille 31.8.2026 mennessä ja tämän jälkeen ilmoituslomakkeen ohjeiden mukaan.

Päätös

Täytäntöönpano

osaamisen ja elämän laatu palvelualue, ruokahuolto